

PŘÍLOHA Č. 1 – SMĚRNICE SM01.19 PVVH V PODMÍNKÁCH ZZS JČK

PRÁCE VE VÝŠKÁCH A NAD VOLNOU HLOUBKOU V PODMÍNKÁCH ZZS JČK

-

ČINNOST VÝŠKOVÉHO ZÁCHRANNÉHO DRUŽSTVA ZZS JČK

-

SPECIÁLNÍ ZÁCHRANNÉ PRÁCE LZS JČK

Směrnice č.	SM01.19	Rozdělovník: LP, OP, ÚKM	
Platí od:	12. 1. 2022	Skartační znak:	A
Vydává:	<i>MUDr. Marek Slabý</i>	Dne: 1. 10. 2009	Podpis:
Ověřil:	<i>Lucie Fialová</i>	Dne: 1. 10. 2009	Podpis:
Schválil:	<i>MUDr. Marek Slabý</i>	Dne: 1. 10. 2009	Podpis:
Revize: 1	Vydání: 12. 1. 2022	Počet příloh: 21	Strana: 1/16

Obsah

1	ÚVOD.....	3
2	VYMEZENÍ PŮSOBNOSTI	3
3	POUŽITÉ ZKRATKY.....	3
4	SOUVISEJÍCÍ DOKUMENTY.....	3
5	VLASTNÍ POSTUP	3
5.1	Rozsah a platnost.....	3
5.2	Výklad pojmů.....	4
5.2.1	Pro účely této směrnice se rozumí	4
5.3	Věcné prostředky.....	5
5.3.1	Věcné prostředky užívané ZZS JČK se dělí na:	5
5.4	Kvalifikace	7
5.4.1	Uživatel OOP	7
5.4.2	Lezec	7
5.4.3	Lezec – specialista	7
5.4.4	Lezec – vrchní specialista	8
5.4.5	Instruktor – lektor.....	8
5.4.6	Specialista letecké záchranné služby	8
5.4.7	Letecký záchranář (LZ).....	8
5.4.8	Letecký záchranář – vysazovač (LZ - V).....	9
5.4.9	Letecký záchranář – instruktor (LZ - I)	9
5.4.10	Letecký záchranář – examinátor (LZ-E).....	9
5.5	Přehled udělených kvalifikací	9
5.6	Odborná příprava a výcvik.....	10
5.6.1	Vstupní odborná příprava.....	11
5.6.2	Opakovací odborná příprava.....	11
5.6.3	Průběžná odborná příprava	11
5.6.4	Rozšiřovací odborná příprava	11
5.6.5	Speciální odborná příprava	12
5.7	Činnost ve výškách a nad volnou hloubkou.....	13
5.7.1	Obecná ustanovení	13
5.7.2	Podřízenost – systém řízení.....	13
5.7.3	Lezecká činnost v podmínkách ZZS JČK.....	14
5.7.4	Kotvení.....	14
5.7.5	Pohyb v závěsu na laně, lanový přístup	14
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	15
7	PŘÍLOHY	16

1 Úvod

Účelem tohoto dokumentu je stanovení organizačních a technických opatření pro veškerou činnost ve výškách a nad volnou hloubkou zaměstnanců a externích spolupracovníků v organizaci ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA JIHOČESKÉHO KRAJE.

2 Vymezení působnosti

Tento dokument obsahuje postupy, které jsou povinni dodržovat všichni zaměstnanci organizace ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA JIHOČESKÉHO KRAJE

3 Použité zkratky

Viz „Slovník zkratk a pojmů“

4 Související dokumenty

Vnitřní předpisy ZZS JČK

5 Vlastní postup

5.1 Rozsah a platnost

V souladu s § 2 odst. 1 a § 3 písm. e) zákona č. 374/2011 Sb. poskytuje zdravotnická záchranná služba přednemocniční neodkladnou péči pacientům na místě vzniku závažného postižení zdraví nebo ohrožení života. To zahrnuje i místa s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky. Účel a charakter činností ve výškách a nad volnou hloubkou neumožňuje zaměstnancům zdravotnické záchranné služby při jejich činnosti, aby se v plném rozsahu řídili obecnými právními předpisy upravujícími BOZP na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky. K tomuto využívají i ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) a d) nařízení vlády č. 362/2005 Sb.

Směrnice pro činnost ve výškách a nad volnou hloubkou (dále jen směrnice) stanovuje organizační a technická opatření pro veškerou činnost ve výškách a nad volnou hloubkou zaměstnanců a externích spolupracovníků Zdravotnické záchranné služby Jihočeského kraje, p. o. (dále jen ZZS JČK) na pracovištích ZZS JČK, včetně míst událostí, na nichž ZZS JČK zasahuje. Vychází z dokumentace BOZP ZZS JČK, zejména z SM05.03 ZZS JČK – Rizika BOZP a z Přílohy 04 - Vyhodnocení rizik PVVH v podmínkách ZZS JČK ze dne 12. ledna 2022.

Tato směrnice je závazná pro všechny zaměstnance ZZS JČK, externí spolupracovníky a další osoby, které se s vědomím vedoucího zaměstnance ZZS JČK zdržují na pracovištích ZZS JČK a vykonávají činnost pod vedením zaměstnance ZZS JČK.

5.2 Výklad pojmů

5.2.1 Pro účely této směrnice se rozumí

Jednolanová technika – soubor znalostí, dovedností, praktických postupů a technických prostředků umožňujících pohyb ve výškách a nad volnou hloubkou v závěsu na laně (lanový přístup) s využitím jediného, pevně ukotveného lana, k němuž je uživatel připojen pomocí dalších prostředků.

Lezecká činnost – pohyb ve výškách a nad volnou hloubkou s využitím věcných prostředků pro práci a záchranu ve výškách a nad volnou hloubkou.

Výškové záchranné družstvo – účelové uskupení dvou a více zdravotníků s kvalifikací Uživatele OOPP nebo Lezce (a vyšší) schopné vykonávat činnost ve výškách a nad volnou hloubkou s využitím věcných prostředků pro práci a záchranu ve výškách a nad volnou hloubkou.

Práce ve výškách a nad volnou hloubkou – jakákoliv činnost (zahrnující práci, záchranu i pohyb) v místech s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky, propadnutím nebo sesutím či nad vodní hladinou nebo jinou látkou, kde v případě pádu do ní hrozí nebezpečí utopení, udušení, poleptání nebo akutní otravy.

Řídící výcviku – osoba pověřená vedením daného výcviku v daném čase, odpovědná za jeho průběh a naplnění jeho cílů.

Záchranář – zdravotnický pracovník (lékařský i nelékařský zdravotnický personál) začleněný do výškového záchranného družstva, kvalifikovaný poskytovat přednemocniční neodkladnou péči v místech vzniku závažného poškození zdraví nebo ohrožení života, dostupných s využitím věcných prostředků pro práci a záchranu ve výškách a nad volnou hloubkou.

5.3 Věcné prostředky

Věcnými prostředky se rozumí veškerá výstroj a materiál používaný při činnostech ve výškách a nad volnou hloubkou. Zahrnuje osobní ochranné prostředky proti pádu, speciální osobní ochranné pracovní prostředky, záchranné a transportní prostředky a další. V souladu s ustanovením § 2 písm. b) nařízení vlády č. 390/2021 Sb. nemusí být věcné prostředky nutně osobními ochrannými pracovními prostředky.

5.3.1 Věcné prostředky užívané ZZS JČK se dělí na:

1. Osobní výstroj

- a. osobní oděvní součástky,
- b. doplňkové oděvní součástky pro záchranu z vodní hladiny.

2. Osobní materiál

- a. minimální set osobního materiálu – *je určený pro kvalifikaci Uživatel OOP,*
- b. rozšířený set osobního materiálu – *doplňuje minimální set osobního materiálu o další materiál záchranářů s kvalifikací Lezec a vyšší o další osobní výstroj,*
- c. materiál pro použití pro činnost LZS – *doplňuje minimální osobní i rozšířený set materiálu pro činnosti s využitím vrtulníku LZS.*

3. Materiál Výškového záchranného družstva ZZS JČK

- a. minimální vybavení výškového záchranného družstva,
- b. set na kladkostroje,
- c. set pro výstup na stromy,
- d. výstroj pro specifické zásahy,
- e. set pro konstrukce a lanové dráhy,
- f. transportní a záchranné prostředky.

4. Materiál pro Speciální záchranné práce s použitím vrtulníku LZS

- a. set pro Speciální záchranné práce s využitím vrtulníku LZS,
- b. kotvení na palubu vrtulníku pro palubního naváděče, vysazovače nebo pro slánění z paluby,
- c. výstroj pro slánění z paluby nebo z konce podvěsu,
- d. transportní a záchranné prostředky,
- e. výstroj pro záchranu z vodní hladiny.

Obsah jednotlivých setů materiálu je v Příloze 5 tohoto dokumentu. V odůvodněných případech, nebo při zavádění či zkoušení nových prostředků a postupů mohou být použity i další prostředky v příloze neuvedené, stejně jako prostředky jiných složek IZS nebo subjektů (např. externích školitelů).

Všichni uživatelé věcných prostředků musí být prokazatelně seznámeni se všemi používanými prostředky, a to minimálně v rozsahu daným obsahem návodu výrobce a absolvováním praktického zácviku použití v rámci odborné přípravy a výcviku.

Všechny použité prostředky musí být v provozuschopném a nezávadném stavu, o němž se musí uživatel přesvědčit provedením kontroly před jejich použitím. Kontrolu před použitím je možné nahradit kontrolou před uložením do transportního vaku, jeho následným zaplombováním a kontrolou neporušenosti plomby před použitím výstroje z vaku. Nahrazování kontroly před použitím kontrolou

neporušenosti plomby je možné výhradně po dobu tří měsíců; pak musí být vak rozplombován, materiál zkontrolován, znovu uložen do vaku a vak zaplombován. Zároveň materiál musí být pravidelně prohlížen a kontrolován v rámci předepsaných prohlídek v intervalech stanovených návodem výrobce.

K uložení osobní výstroje slouží uzamykatelné skříně, do kterých si zaměstnanci osobně ukládají své OOPP pro PVVH. O užití (z důvodu přípravy ke službě či odborné přípravě) a kontrole se provede písemný záznam. Před uložením zpět do skříní se provádí opět kontrola a příslušný písemný záznam. Tato kontrola před uložením může, v případě nutnosti, nahradit kontrolu před použitím.

5.4 Kvalifikace

Činnosti ve výškách a nad volnou hloubkou s využitím osobních ochranných prostředků proti pádu z výšky v podmínkách ZZS JČK jsou oprávněni provádět výlučně členové výškového záchranného družstva. Ti mohou v přiměřeném rozsahu vykonávat činnosti ve výškách a nad volnou hloubkou s využitím OOPP pouze pokud jsou zařazeni do výcviku na získání nebo jsou držiteli některé z následujících kvalifikací:

- Uživatel OOP,
- Lezec,
- Lezec – specialista,
- Lezec – vrchní specialista,
- Instruktorek – lektor,
- Letecký záchranář (LZ),
- Letecký záchranář - vysazovač (LZ - V),
- Letecký záchranář - instruktor (LZ - I),
- Letecký záchranář - examinátor (LZ - E).

Proces získání jednotlivých kvalifikací je popsán v kapitole 5 – Odborná příprava a výcvik. Kvalifikace má podobu osvědčení o absolvování příslušného kurzu, vystaveného ZZS JČK a signovaného Instruktorem – lektorem a absolvent ji získá na základě výsledku zkoušky na konci kurzu, úspěšně složené před tříčlennou komisí tvořenou Instruktorem – lektorem a dvěma zástupci ZZS JČK (viz Příloha č. 10).

5.4.1 Uživatel OOP

Lékař výjezdové skupiny letecké záchranné služby, který úspěšně absolvoval příslušný kurz, způsobilý samostatně používat OOP, OOPP proti pádu a ovládá základy samostatného pohybu po laně v rozsahu absolvované přípravy. Činnost ve výškách a nad volnou hloubkou může vykonávat výhradně ve spolupráci a pod nepřímým dohledem držitele kvalifikace Lezec – specialista nebo vyšší.

Školení a výcvik provádí, znalosti a dovednosti ověřuje, kvalifikaci vystavuje (příp. její platnost prodlužuje) výhradně Instruktorek – lektor.

5.4.2 Lezec

Lékař či nelékařský zdravotnický pracovník (dále jen záchranář) výjezdové skupiny Zdravotnické záchranné služby, který úspěšně absolvoval příslušný kurz, ovládá samostatný pohyb po laně a základy záchranných prací s využitím lanových technik.

Školení a výcvik provádí, znalosti a dovednosti ověřuje, kvalifikaci vystavuje (příp. jejich platnost prodlužuje) výhradně Instruktorek – lektor.

5.4.3 Lezec – specialista

Lékař či nelékařský zdravotnický pracovník (dále jen záchranář) výjezdové skupiny Zdravotnické záchranné služby, s minimálně dvouletou praxí Lezce, který úspěšně absolvoval příslušný kurz, ovládá samostatný pohyb po laně a záchranu s využitím lanových technik (v případě lezců s prokazatelnou lezecko-záchranářskou praxí u jiné složky integrovaného záchranného systému, na základě ověření jejich znalostí a dovedností a po schválení Lezcem – vrchním specialistou, není nutné dvouletou lhůtu dodržet). Je způsobilý k vedení výškového záchranného družstva.

Školení a výcvik provádí, znalosti a dovednosti ověřuje, kvalifikaci vystavuje (příp. jejich platnost prodlužuje) výhradně Instruktor – lektor.

5.4.4 *Lezec – vrchní specialista*

Velmi zkušený Lezec – specialista způsobilý k vedení a řízení výškového záchranného družstva, který v případě zásahu ve výškách a nad volnou hloubkou přebírá vedení lezecké činnosti. V případě nutnosti může samostatně vést zdokonalovací (průběžnou) odbornou přípravu a teoretickou část vstupní odborné přípravy.

Školení a výcvik provádí, znalosti a dovednosti ověřuje, kvalifikaci vystavuje (příp. jejich platnost prodlužuje) výhradně Instruktor – lektor.

5.4.5 *Instruktor – lektor*

Instruktor (lektor) prací ve výškách a nad volnou hloubkou zodpovědný za plánování, řízení a vedení odborné přípravy a výcviku, oprávněný za ověřování znalostí a dovedností a za udělování kvalifikací výše uvedeným.

Jedná se o odborníka s prokazatelnou praxí s prováděním prací a záchrany ve výškách a nad volnou hloubkou, který je držitelem platné instruktorské (či vyšší) kvalifikace a na základě uzavřené smlouvy je pověřený ředitelem ZZS JČK ke školení záchranářů ZZS JČK pro práce a záchranu ve výškách a nad volnou hloubkou.

5.4.6 *Specialista letecké záchranné služby*

Speciální záchranné práce ve výškách a nad volnou hloubkou s využitím vrtulníků a technických prostředků provozovatele vrtulníků letecké záchranné služby, v odůvodněných případech i vrtulníků Letecké služby Policie České republiky či vrtulníků Armády České republiky mohou provádět výhradně zaměstnanci (lékaři a zdravotničtí záchranáři) a externí spolupracovníci (lékaři, zdravotničtí záchranáři, příslušníci součinnostních složek IZS, zaměstnanci provozovatele vrtulníků LZS) ZZS JČK, kteří jsou držiteli kvalifikace Letecký záchranář a vyšší.

Tyto kvalifikace uděluje Lezcům – specialistům po splnění odborné přípravy stanovené příslušnou směrnicí provozovatel vrtulníku LZS. Minimální rozsah odborné přípravy musí odpovídat čl. 3, 5. kapitoly Věstníku č. 8/2019 Ministerstva zdravotnictví České republiky ze dne 30. 8. 2019 a příslušné Směrnici provozovatele.

5.4.7 *Letecký záchranář (LZ)*

Držitel kvalifikace minimálně Lezec – specialista, který absolvoval Speciální odbornou přípravu dle příslušné metodiky provozovatele vrtulníku LZS a je držitel platného průkazu Leteckého záchranáře, oprávněný vykonávat práce a záchranu ve výškách a nad volnou hloubkou na stanoveném typu vrtulníku.

Kvalifikaci uděluje provozovatel vrtulníku letecké záchranné služby na základě splnění vstupních požadavků, absolvování speciální odborné přípravy podle směrnice provozovatele a složení zkoušky před zkušebním orgánem jmenovaným letovým ředitelem (FOM) provozovatele vrtulníku LZS.

5.4.8 Letecký záchranář – vysazovač (LZ - V)

Zkušený Letecký záchranář, absolvent Speciální odborné přípravy dle příslušné směrnice, odpovědný za koordinaci činnosti osob na palubě vrtulníku při výcviku a provádění speciálních záchranných prací.

Kvalifikaci uděluje provozovatel vrtulníku letecké záchranné služby na základě splnění požadavků, absolvování speciální odborné přípravy podle metodiky provozovatele a složení zkoušky před komisí jmenovanou letovým ředitelem (FOM) provozovatele vrtulníku LZS.

5.4.9 Letecký záchranář – instruktor (LZ - I)

Zkušený Letecký záchranář oprávněný provádět výcvik Leteckých záchranářů podle programů výcviku provozovatele vrtulníku a provádět ověřování jejich znalostí a dovedností.

Kvalifikaci uděluje provozovatel vrtulníků letecké záchranné služby na základě splnění vstupních požadavků, absolvování speciální odborné přípravy podle směrnice provozovatele a složení zkoušky před zkušebním orgánem jmenovaným letovým ředitelem (FOM) provozovatele vrtulníku LZS.

5.4.10 Letecký záchranář – examinátor (LZ-E)

Velmi zkušený Letecký záchranář oprávněný provádět výcvik Leteckých záchranářů, Leteckých záchranářů – instruktorů a u některých provozovatelů i palubních naváděčů, vysazovačů a provádět ověřování jejich znalostí a dovedností.

Do této kvalifikace jmenuje navrženého Leteckého záchranáře letový ředitel (FOM) provozovatele vrtulníků LZS.

5.5 Přehled udělených kvalifikací

Přehled kvalifikací všech stupňů, udělených záchranářům ZZS JČK, je v Příloze 2 této směrnice.

5.6 Odborná příprava a výcvik

K získání znalostí a dovedností nezbytných k bezpečnému pohybu a provádění záchranných prací ve výškách a nad volnou hloubkou je určena odborná příprava a výcvik. Ty probíhají pod vedením Instruktora – lektora, v odůvodněných případech i pod vedením Lezce – vrchního specialisty, na místech k tomu určených podle osnovy příslušné úrovně vzdělávání, uvedené v Příloze 7. Instruktorek – lektorek (příp. jiný pověřený vedoucí výcviku) je odpovědný za jeho průběh, za bezpečnost a po dobu jeho konání je pracovně nadřízen všem jeho účastníkům.

Odborná příprava se skládá z teoretické přípravy, praktického výcviku a v případech vstupní, opakovací a/nebo rozšiřovací odborné přípravy i ověření znalostí a dovedností účastníků přípravy. Kromě akademického výkladu a zaučení Instruktorem – lektorem či vedoucím výcviku, jsou nezbytným zdrojem informací účastníků odborné přípravy i studijní opory a metodické listy.

Samotnému výcviku (odborné přípravy) musí předcházet zpracování písemného plánu, zahrnující datum a místo, obsah a cíle výcviku a analýzu rizik. Před zahájením musí být účastníci výcviku prokazatelně seznámeni s jeho plánem a s bezpečnostními opatřeními závaznými pro daný výcvik. O absolvované přípravě se vede písemný záznam s obsahem přípravy a podpisy účastníků.

Účastníci výcviku jsou povinni používat stanovené věcné prostředky, osobní oděvní součástky a osobní výstroj, řídit se pokyny vedoucího výcviku a počínat si tak, aby předcházeli škodám na životě, zdraví a majetku.

Výcviku se mohou účastnit výhradně záchranáři, jejichž stav (fyzický i psychický) umožňuje jejich bezpečnou účast na výcviku. Účast na výcviku je povolena pouze za předpokladu dodržení zákona č. 262/2006 Sb., zejména pak ustanovení § 90, odst. 1¹.

Při provádění odborné přípravy musí být na pracovišti lékařský či nelékařský zdravotnický personál s odpovídající kvalifikací² (může se jednat o cvičící) a sanitní vozidlo, zároveň určené jako logistický a materiálový vůz, vybavené v rozsahu Směrnice SM02.10³ (Zásahový vůz RV, LZS + Batoch zásahový RV, LZS + Batoch UPV plus Trauma LZS), splňující požadavky kategorie B ve smyslu ČSN EN 1789 + A2⁴. Vzhledem k charakteru použití vozidla jsou transportní nosítka nahrazena transportní vanou, která více vyhovuje podmínkám a prostředí výcviku prací ve výškách a nad volnou hloubkou.

¹ „Zaměstnavatel je povinen rozvrhnout pracovní dobu tak, aby zaměstnanec měl mezi koncem jedné směny a začátkem následující směny nepřetržitý odpočinek po dobu alespoň 11 hodin“ [§ 90 odst. 1]

² Např. podle § 18 zákona č. 96/2004 Sb.

³ Jednotné vybavení výjezdových skupin ZZS JČK

5.6.1 Vstupní odborná příprava

Cílem vstupní odborné přípravy je osvojení si teoretických znalostí a praktických dovedností nezbytných k pohybu a provádění záchranných prací ve výškách a nad volnou hloubkou v rozsahu požadované kvalifikace a získání příslušné kvalifikace. Skládá se z teoretické výuky a praktického výcviku. Důraz je kladen i na seznámení s příslušnými věcnými prostředky. Součástí vstupní odborné přípravy je závěrečná zkouška.

Probíhá výhradně pod vedením Instruktora – lektora, který musí být přítomen po celou dobu odborné přípravy a zodpovídá za její průběh. Úspěšným absolventům vystaví příslušnou kvalifikaci s platností 12 měsíců.

5.6.2 Opakovací odborná příprava

Záměrem opakovací odborné přípravy je ověření znalostí a dovedností držitelů příslušné kvalifikace a prodloužení platnosti jejich kvalifikací. Proto musí proběhnout před uplynutím 12 měsíců od vstupní odborné přípravy nebo předcházející opakovací odborné přípravy. V případě podmínek hodných zvláštního zřetele (např. nemoc, provozní podmínky atp.) může být tato doba prodloužena o maximálně 4 měsíce.

Probíhá výhradně pod vedením Instruktora – lektora, který musí být přítomen po celou dobu odborné přípravy a zodpovídá za její průběh. Úspěšným absolventům prodlouží příslušnou kvalifikaci o 12 měsíců.

5.6.3 Průběžná odborná příprava

Tato příprava slouží k rozšiřování, udržování a upevňování teoretických znalostí a praktických dovedností pro pobyt a pohyb ve výškách a nad volnou hloubkou úspěšných absolventů základní a/nebo opakovací odborné přípravy, a k aplikaci jejich dovedností v rozdílných podmínkách, s různými věcnými prostředky a na různých lokalitách. Pomáhá budovat důvěru frekventanta v jeho schopnosti a ke zvýšení jeho psychické odolnosti.

Tento typ přípravy je nezbytný tam, kde činnost ve výškách a nad volnou hloubkou netvoří hlavní (a jedinou) pracovní náplň absolventa vstupní odborné přípravy.

Je rozložena do 12 měsíců daného kalendářního roku, probíhá každý měsíc s výjimkou července a srpna, a každý ze zdravotníků, zařazených do výškového záchranného družstva, je povinen se aktivně účastnit minimálně 70 % výcviků průběžné odborné přípravy v daném kalendářním roce pro jednotlivé kvalifikace. Interval mezi jednotlivými výcviky by neměl překročit 90 dní.

Probíhá pod vedením Instruktora – lektora, nebo odborníka z jiné složky IZS, případně pod vedením pověřeného pracovníka ZZS JČK s kvalifikací Lezec – vrchní specialista, podle pokynů Instruktora – lektora.

5.6.4 Rozšiřovací odborná příprava

Je určena pro absolventy základní odborné přípravy kvalifikace nižší úrovně, kteří mají dostatečné znalosti a dovednosti a z důvodu změny zařazení potřebují dosáhnout kvalifikace vyšší úrovně. Obsahuje doplnění znalostí a dovedností mezi kurzem nižší a vyšší úrovně bez nutnosti opakovaně provádět shodné úkony. Týká se zejména rozšíření z kvalifikace Uživatel OOP na kvalifikaci Lezec.

Probíhá výhradně pod vedením Instruktora – lektora, který musí být přítomen po celou dobu odborné přípravy a zodpovídá za její průběh. Úspěšným absolventům vystaví příslušnou kvalifikaci s platností 12 měsíců.

5.6.5 Speciální odborná příprava

Speciální odbornou přípravu provádí ve spolupráci se ZZS JčK provozovatel vrtulníků letecké záchranné služby podle vlastní směrnice v souladu s požadavky Věstníku č. 8/2019 Ministerstva zdravotnictví České republiky ze dne 30. 8. 2019 a ostatní relevantní legislativy.

5.7 Činnost ve výškách a nad volnou hloubkou

Tam, kde to situace umožní, se záchranáři při činnosti ve výškách a nad volnou hloubkou řídí ustanoveními nařízení vlády č. 362/2005 Sb. a opatřeními přijatými v dokumentaci BOZP ZZS JČK, zejména z SM05.03 ZZS JČK – Rizika BOZP, zejména v Příloze 04 – Vyhodnocení rizik výškového záchranného družstva ZZS JČK ze dne 1. ledna 2022. Zároveň (zejména pak ve sporných bodech) touto směrnicí.

5.7.1 Obecná ustanovení

Činnosti ve výškách a nad volnou hloubkou s využitím osobních ochranných prostředků proti pádu z výšky v podmínkách ZZS JČK jsou oprávněni provádět výlučně členové výškového záchranného družstva. Ti mohou v přiměřeném rozsahu vykonávat činnosti ve výškách a nad volnou hloubkou s využitím OOPP pouze pokud jsou zařazeni do výcviku na získání nebo jsou držiteli některé z kvalifikací. Lezeckou činnost může vykonávat pouze držitel platné kvalifikace v rozsahu dané kvalifikace stanovené v kapitole 4, případně kvalifikace stanovené vysílajícím subjektem⁴, jemuž zdravotní a duševní stav umožňuje bezpečný výkon lezecké činnosti.

Činnost ve výškách a nad volnou hloubkou může být vykonávána pouze za předpokladu, že jsou na místě minimálně dva záchranáři s odpovídající kvalifikací a výstrojí. Činnost osamocенého záchranáře na laně se nepovažuje za porušení předchozího ustanovení.

5.7.2 Podřízenost – systém řízení

Vedoucí výškového záchranného družstva⁵ je záchranář s odpovídající kvalifikací, který je při lezeckých činnostech oprávněn stanovit a ukládat ostatním⁶ úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich činnost a dávat jim k tomu účelu závazné pokyny. Členové VZD jsou povinni se těmito pokyny v rámci lezecké činnosti řídit⁷. Je zodpovědný za dodržování bezpečnostních opatření v průběhu činnosti.

Vedoucím výškového záchranného družstva je Lezec – vrchní specialista. Pokud ten není přítomen, je vedoucím Lezec – specialista, pověřený Lezcem – vrchním specialistou. Pokud je do sestavy zasahujícího družstva zařazen i Lezec vyslaný jinou organizací (např. AČR, HS, HZS atp.) je i ten podřízen vedoucímu výškového záchranného družstva (Lezci – vrchnímu specialistovi nebo Lezci – specialistovi).

⁴ Např. hasičské lezecké kvalifikace podle příslušného pokynu GŘ HZS ČR.

⁵ Vedoucí výškového záchranného družstva nemusí být nutně vedoucím zaměstnancem ve smyslu § 11 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

⁶ zaměstnancům i externím spolupracovníkům ZZS JČK

⁷ Aniž by bylo dotčeno jejich právo vyplývající z ustanovení § 106 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb.

5.7.3 Lezecká činnost v podmínkách ZZS JČK

Lezecká činnost se vykonává za účelem bezpečného a rychlého dosažení a opuštění místa poskytnutí přednemocniční neodkladné péče a/nebo k transportu pacienta z místa vzniku závažného postižení zdraví nebo ohrožení života, k zajištění bezpečného pobytu na něm v nepřístupném nebo obtížně přístupném terénu.

V místech s rizikem pádu z výšky nebo do hloubky, která nejsou dostatečně zabezpečena proti pádu⁸, se záchranáři musí zajistit prostřednictvím osobních ochranných prostředků proti pádu.

5.7.4 Kotvení

Je žádoucí kotvit každé lano na dva na sobě nezávislé, dostatečně odolné, kotevní body. Výjimku tvoří kotevní body s nezpochybnitelnou pevností a mezikotvení na lanové cestě (přepínky). Postavení kotevních bodů musí být takové, aby v případě selhání zatěžovaného kotevního bodu nebyl překročen pádový faktor 1. Při vícebodovém kotvení do „Y“ musí být úhel mezi jednotlivými rameny lana (smyčky) menší než 90°. Lano musí být ukotveno tak, aby do něj bylo možné bezpečně nastoupit.

Každý kotevní uzel vázaný na začátek lana je žádoucí zajistit pojistným uzlem (zajištění některých, např. lodní smyčky, dračí smyčky atp., je bezpodmínečně nutné!). Spodní konec lana musí být opatřen koncovým (bezpečnostním) uzlem, pokud jiný předpis pro konkrétní činnost nestanoví jinak. Délka volného konce lana vycházejícího z uzlu by měla odpovídat minimálně desetinásobku průměru lana. Spojení dvou lan musí umožnit bezpečné překonání spojovacích uzlů.

5.7.5 Pohyb v závěsu na laně, lanový přístup

K pohybu po laně ve výškách a nad volnou hloubkou vlastními silami se používá jediné lano (tzv. jednolanová technika). V odůvodněných případech se používají dvě lana.

K pohybu po laně se používají věcné prostředky definované v kapitole 3. V průběhu lezecké činnosti má záchranář veškerý osobní materiál neustále u sebe, není-li to nutné, neodkládá ho. Při pohybu ve výšce a nad volnou hloubkou musí být veškerý materiál včetně dalších prostředků zabezpečen proti samovolnému uvolnění nebo pádu. Zakazuje se, fixovat pozici lezce na laně pouze v samotném (jediném) blokantu.

Při každé činnosti musí být zvolena taková taktika a takové prostředky, aby v případě nutnosti byl možný návrat záchranáře ke kotevnímu (nebo jisticímu) bodu. V případech, kdy se předpokládá výstup záchranáře na jiném místě, než bylo místo sestupu, musí být možná komunikace mezi záchranáři a všechna lana musí být zajištěna proti samovolnému pohybu po jejich odlehčení.

Záchranář, s výjimkou zásahu při záchraně lidského života či nebezpečí z prodlení, nesmí postupovat do míst, kde je ohrožen pádem materiálu. Při volbě trasy budování cesty je nezbytné zohlednit, aby nebyly ohroženy osoby v místě poskytování přednemocniční neodkladné péče či na místě vzniku závažného postižení zdraví nebo ohrožení života.

Lezecký zásah v místě nechráněném proti povětrnostním vlivům nesmí být prováděn v podmínkách, které mohou ohrozit záchranáře (např. bouře, silný déšť, sněžení, extrémně nízké teploty, vysoká rychlost větru, nedostatečná viditelnost, vystavení účinkům sálavého tepla a jiné).

⁸ např. zábradlím, prostřednictvím prostředků kolektivní ochrany proti pádu, anebo zábranou umístěnou ve vzdálenosti 1,5 m od hrany pádu.

Činnosti ve výškách a nad volnou hloubkou výškového záchranného družstva ZZS JČK provádějí záchranáři v souladu s právními předpisy ČR, návrhem opatření stanovených dokumentací BOZP ZZS JČK (SM05.03 ZZS JČK), touto směrnicí a metodickými listy – postupy konkrétních činností.

6 Seznam použitých zkratek

<i>Zkratka</i>	<i>Její význam</i>
AČR	Armáda České republiky
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CRAA	CRAA - Česká asociace pro aktivity a práce ve výškách, z. s. CRAA - Ústav bezpečnosti práce ve výškách, z. ú.
č.	číslo
HZS	Hasičský záchranný sbor
HS	Horská služba
INA	interní normativní akt
IZS	integrovaný záchranný systém
LZS	letecká záchranná služba
NV	nařízení vlády
OOP	osobní ochranné prostředky
OOPP	osobní ochranné pracovní prostředky
p. o.	příspěvková organizace
PTT	push to talk
RDST	radiostanice
RV	randez – vous
Sb.	sbírka zákonů
UPV	umělá plicní ventilace
VZD	výškové záchranné družstvo
ZZS	zdravotnická záchranná služba
ZZS JČK	Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje

7 Přílohy

SM01.19 Příloha 1 – Seznámení se směrnicí
SM01.19 Příloha 2 – Přehled udělených kvalifikací
SM01.19 Příloha 3 – Přehled pověřených instruktorů-lektorů
SM01.19 Příloha 4 – Vyhodnocení rizik PVVH v podmínkách ZZS JčK
SM01.19 Příloha 5 – Věcné prostředky pro PVVH
SM01.19 Příloha 6 – Protokol o seznámení s OOPP pro PVVH
SM01.19 Příloha 7 – Obsahová náplň jednotlivých kurzů PVVH
SM01.19 Příloha 8 – Dodatek k náplni práce
SM01.19 Příloha 9 – Značení lan
SM01.19 Příloha 10 – Osvědčení o kvalifikaci
SM01.19 Příloha 11 – Nařízení vlády č. 362-2005 Sb.
SM01.19 Příloha 12 – Plán a harmonogram výcviku PVVH
SM01.19 Příloha 13 – Identifikační znaky VZD ZZS JčK
SM01.19 Příloha 14 – Evidenční list OOPP pro PVVH
SM01.19 Příloha 15 - Zkušební protokoly

SM01.19 Příloha SZP 01 – Souhlas s přistáním vrtulníku
SM01.19 Příloha SZP 02 – Plán a harmonogram výcviku SZP
SM01.19 Příloha SZP 03 – Kontrolní seznam činností Řídícího výcviku SZP
SM01.19 Příloha SZP 04 – Harmonogram letových činností SZP
SM01.19 Příloha SZP 05 – Poučení přepravovaných osob SZP
SM01.19 Příloha SZP 06 – Závěrečná zpráva z výcviku SZP
SM01.19 Příloha SZP 07 - Metodika pro provádění SZP vrtulníky EC 135 provozovaných DSA a.s